

مرکز مجاز امام صادق علیه السلام

اصول الفقه (اجتماع امر و نهی)

تعدد عنوان و معنون ۳

جلسه ۲۵۷

استاد نجار زاده

اشکال مصنف به استادش:

اشکال دوم:

لازم نیست که عنوان، کاشف از حقیقت و ماهیت متأصله باشد؛ به طوری که انطباق عنوان یا مبداء و منشأش بر آن از باب انطباق کلی بر فرد به حساب آید؛ بلکه برخی از عناوین وجود دارند که در عقل به این اعتبار معتبر هستند که صرفاً از معنون حکایت و کشف کرده بدون اینکه بازاء آنها در خارج حقیقت متأصلی وجود داشته باشد همچون عنوان «عدم» یا «ممتنع» امکان دارد عامی، طوری باشد که بتوان آنرا بر حقائق متعددی منطبق دانست بدون اینکه در ازاء و مقابله‌ی حقیقت واقعیه‌ای غیر از آن حقائق وجود داشته باشد و شاید بتوان عنوان غضب را در انطباقش بر نماز که از حقائق متباینی تألیف و ترکیب پیدا می‌کند و نیز بر غیر نماز همچون تصرفات دیگر نظیر راه رفتن و نشستن از همین باب قرار داد، بنابراین هر تصرفی که در مال غیر بدون رضایتش صورت گیرد غضب محسوب می‌شود؛ حال این تصرف هر حقیقتی بوده و از هر مقوله‌ای که باشد در صدق عنوان غضب بر آن فرقی نمی‌باشد. پس امکان دارد که در عین این که دو عنوان باشد ولی ترکیبشان اتحادی باشد نه انضمامی، لذا این که گفته شود همیشه ترکیب دو عنوان انضمامی است، مخدوش می‌شود.

ثمره مسئله بحث اجتماع امر و نهی

ثمره نزاع در جایی ظاهر می‌شود که مأموریه عبادت باشد:

الف: امتناع و تقدیم جانب نهی:

حالت اول:

مکلف علم به حرمت داشته و عمداً بین مأموریه و منهی عنه جمع کند، عبادت مذکور فاسد است زیرا در صورت ترجیح جانب نهی بر امر، امری وجود ندارد تا به واسطه‌اش عبادت را بتوان تصحیح نمود و با وجود نهی فعلی نمی‌توان ذات مآتی به را برای تقرّب جستن به حق تعالی صالح دانست زیرا تقرّب یافتن

مرکز مجاز امام صادق (علیه السلام)

به واسطه فعلی که مبعّد است امکان ندارد؛ اگرچه ذات عمل مشتمل بر مصلحت ذاتیه بوده و از طرف دیگر قصد مصلحت ذاتیه را در صحت عبادت کافی بدانیم و سرّ این گفتار آن است که صحت عبادات موقوف بر وجود امر بوده تا اتیان آنها به قصد امتثال آن صورت بگیرد.

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

حالت دوم:
اگر جمع بین مأموریه و منهی عنه از روی جهل به حرمت صورت گیرد با این فرض که مکلف در جهلش قاصر بوده نه مقصّر؛ یا احیاناً از روی فراموشی و نسیان مبادرت به فعل نموده و آن را به قصد قربت اتیان نماید:

الف: نظر مشهور:

در این فرض، عبادت را صحیح می‌دانند.

ب: نظر غیر مشهور:

در فرض مذکور هیچ مصحّحی برای عبادت وجود ندارد؛ از این رو عمل فاسد واقع می‌شود؛ زیرا دو دلیل وجوب و حرمت بنابر رأی امتناعی‌ها متعارض می‌شوند؛ بنابراین وقتی جانب نهی را بر امر مقدم داشتیم و از یک سو امری نداریم و از سوی دیگر وجود مقتضی یعنی مصلحت ذاتیه نیز احراز نمی‌شود، لذا هیچ دلیلی بر صحت این عبادت وجود ندارد.

ب: امتناع و تقدیم جانب امر:

عبادت در این مورد صحیح خواهد بود.

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv